

This is a self-archived version of an original article. This version may differ from the original in pagination and typographic details.

Author(s): Koskinen-Koivisto, Eerika; Ruokolainen, Olli; Leppänen, Aino; Luonila, Mervi; Ojalampi, Sanna; Kumpulainen, Kaisu

Title: Monimenetelmäinen kulttuurikartoitus lähiötutkimuksessa

Year: 2024

Version: Published version

Copyright: © Kirjoittajat 2024

Rights: CC BY 4.0

Rights url: <https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>

Please cite the original version:

Koskinen-Koivisto, E., Ruokolainen, O., Leppänen, A., Luonila, M., Ojalampi, S., & Kumpulainen, K. (2024). Monimenetelmäinen kulttuurikartoitus lähiötutkimuksessa. In E. Koskinen-Koivisto, & K. Kumpulainen (Eds.), *Kestävä kulttuurisuunnittelu* (pp. 147-165). Jyväskylän yliopisto. Sophi, 155. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-951-39-9870-7>

Monimenetelmäinen kulttuurikartoitus lähiötutkimuksessa

*Eerika Koskinen-Koivisto, Olli Ruokolainen, Aino Leppänen,
Mervi Luonila, Sanna Ojalampi ja Kaisu Kumpulainen*

Monimenetelmäinen kulttuurikartoitus

Monimenetelmäisestä tutkimuksesta voidaan puhua omana metodologianaan (ks. Seppänen-Järvelä et al. 2019). Sen tarvetta voidaan perustella esimerkiksi sosiaalisten ilmiöiden kompleksisella luonteella sekä yrityksenä vastata haasteellisiin ja laajoihin, tieteenalojen rajat ylittäviin “pirullisiin ongelmiin” (wicked problems, emt.). Kestävä kaupunki- ja aluekehitys liittyy tällaisiin monitahoisiin globaaleihin ja paikallisiin ongelmiin, joita voidaan ratkoa monimenetelmäisyyteen nojautuvan kulttuurisuunnittelun avulla.

Laura Seesmeri (2022) korostaa, että kulttuurikartoitukseen ei liity vakiintunutta tapaa analysoida kerättyä aineistoa, vaan tutkimuksellinen viitekehys voidaan valita tapauskohtaisesti. Kulttuurikartoitusta toteutetaan monenlaisin menetelmin ja usein se on lähtökohtaisesti monimenetelmäistä (emt). Kartoituksissa yhdistellään usein määrällisiä ja laadullisia aineistoja, ja siksi se poikkeaa luonteeltaan tavanomaisista

julkishallinnon kuten kulttuurisektorin tai maankäytön rutiiniselvityksistä, jotka edellyttävät määrällisiä aineistoja kuten inventaarioita, tilastoja, väestötietoja, ympäristöarvioita ja palvelukartoituksia (Häyrynen 2017, 9). Kartoituksen pohjana voi käyttää tilastoja ja kyselyitä, mutta ne ovat vain yksi aineisto muiden rinnalla. Usein mukana on etnografisia ja kulttuurintutkimuksellisia aineistonkeruun muotoja, joiden avulla on mahdollista tavoittaa ja tuoda esiin tutkittavan yhteisön arkeen kuuluvia kulttuurillisia voimavaroja, kokemuksellista paikkatietoa ja kulttuuriperintöä (Duxbury et al. 2015; Hovi 2021, 32–34; Seesmeri 2022). Niiden lisäksi hyödynnetään usein rajatuille kohderyhmille suunnattuja työpajoja, yksilö- ja ryhmähaastatteluita ja luovia menetelmiä, kuten suunnittelupelejä ja yhteisötaidetta (ks. esim. Hovi 2021; Seesmeri ja Virtanen tässä teoksessa).

Laajan kartoituksen onnistumisen edellytyksenä on alueen eri ryhmien kuuleminen mahdollisimman kattavasti. Tämä tarkoittaa erilaisten väestöryhmien, kuten mahdollisten vähemmistöjen ja erityisryhmien tavoittamista, ja heille sopivien osallistumisen muotojen etsimistä. (Häyrynen 2017, 19–21). Digitaalisia ja etäosallistumisen sallivia kartoituksen muotoja pidetään usein tehokkaana ja matalan kynnyksen osallistumisen tapoina (ks. esim. Hänninen et al. tässä teoksessa). Aina ne eivät kuitenkaan tavoita kaikkia, eikä niissä välttämättä synny rakentavaa vuoropuhelua (ks. Koskinen-Koivisto, Kumpulainen & Husu 2023). Eri-tyisryhmiksi voidaan hahmottaa ryhmät, joilla on rajoituksia esimerkiksi kirjallisen osallistumisen suhteen, ja joiden kohdalla osallistuminen voi toteutua esimerkiksi toiminnallisten menetelmien kautta. Toiminnallisia menetelmiä kuten taidetyöpajoja käytetään usein myös lasten ja nuorten näkökulman tavoittamisessa (ks. esim. Kalliomäki, Ahokas & Vahlo 2017). Haavoittuvassa asemassa olevien, kuten yksinäisten ja/ tai syrjäytyneiden ihmisten tavoittaminen puolestaan on usein hankalaa, eikä välttämättä onnistu ryhmätoimintana (ks. esim. Mäenpää et al. tässä teoksessa).

Monimenetelmäisyys voi tuottaa rikasta aineistoa, mutta siihen kytkeytyy myös haasteita, sillä keskenään erilaisten kartoitusmenetelmien tuottaman tiedon yhteensovittaminen on haastavaa (Häyrynen 2017, 21). Tässä luvussa kysymme, miksi monimenetelmäisyys on tärkeää kulttuurisuunnittelussa ja pohdimme, miten erilaiset menetelmät voivat nivel-

tyä ja täydentää toisiaan. Käytämme esimerkkinä kulttuurikartoituksesta Jyväskylän yliopistossa toteutettua tutkimushankettamme *Kulttuuritoiminnan muodot ja merkitykset 2020-luvun lähiössä -kaksi tapaustutkimusta Jyväskylässä* esitellen ja reflektoiden hankkeen aineistontuottamisen prosessia ja siinä tehtyjä valintoja.

Kulttuurikartoitus kulttuuritoimintaa tutkivassa lähiöhankkeessa

Kulttuuritoiminnan muodot ja merkitykset 2020-luvun lähiössä – kaksi tapaustutkimusta Jyväskylässä -hankkeessa tarkasteltiin kahdessa jväskyläläisessä lähiössä toteutettavaa kulttuuritoimintaa ja selvitettiin, millaiseen toimintaan asukkaat osallistuvat, millaisia toiveita heillä on mielekkästä paikallisesta toiminnasta sekä miten kaupungin kulttuuripoliittiset toimenpiteet saavuttavat lähiöissä asuvat ihmiset. Kulttuuritoiminnalla viitataan tutkimushankkeessa erilaisiin vapaa-aikaan liittyviin yhteisöllisiin toimintoihin, joilla on merkitystä lähiössä eläville ihmisille. Kartoitimme alueiden eri toimijoita, kulttuuritoimintaan osallistumista ja asukkaiden ajatuksia toiminnan kehittämisestä monin eri menetelmin. Sovelsimme tutkimushankkeessamme useita erilaisia osallistamisen työkaluja, joilla pyrimme tavoittamaan erilaisia ryhmiä ja kuulemaan eri toimijoita. Käytimme sekä kasvokkaiseen kohtaamiseen ja yhteiseen toimintaan perustuvia menetelmiä kuten keskusteluja ja työpajoja, asiantuntijahaastatteluja, etnografista havainnointia ja valokuvausta sekä kyselyä, johon vastaaminen oli mahdollista sekä verkossa että paperiversiona. Lisäksi analysoimme alueiden yhteisöllistä kulttuuritoimintaa koskevaa media-aineistoa sekä Jyväskylän kaupungin kulttuuripoliittista päätöksentekoa ohjaavia asiakirjoja, kuten strategiatekstejä ja ohjelma-asiakirjoja.

Hanke käynnistyi keväällä 2021 keskellä koronapandemiaa. Koska hanke keskittyi yhteisölliseen kulttuuritoimintaan, ajoitus oli huonoin mahdollinen, sillä lähes kaikki kokoontumispaikat suljettiin ja tapahtumat peruttiin. Aloitimmekin hankkeen keräämällä Jyväskylän kaupungin kulttuuripoliittikkaa ohjaavia asiakirjoja ja muita asiakirja- ja media-aineistoja, jotka valottivat kulttuurista toimintaa alueella ja toiminnan

mahdollistavia taloudellisia, tilallisia, sosiaalisia resursseja erityisesti tutkittavissa lähiöissä. Samalla kartoitimme myös, millaista eri sektoreiden ja niiden toimijoiden (julkisen sektorin kuten kaupungin, toisen sektorin kuten seurakuntien ja kolmannen sektorin eli yhdistysten) järjestämää yhteisöllistä kulttuuritoimintaa tutkittavista lähiöistä eli Jyväskylän Huhtasuon ja Keltinmäki–Myllyjärven kaupunginosista löytyy. Olimme myös kiinnostuneet neljännen sektorin toiminnasta eli asukkaiden itse järjestämistä aktiviteeteista ja epävirallisista kokoontumisista (ks. Kumppulainen et al. tulossa). Osa tutkijoista myös liittyi sosiaalisen median alustoille havainnoidakseen verkossa tapahtuvaa yhteisöllistä vuorovai- kutusta digitaalisen etnografian menetelmin (ks. esim. Hänninen & Tur- tiainen 2022).

Emme päässeet toteuttamaan lähiöiden yhteisöllisen toiminnan osal- listuvaa havainnointia myöhemminkään, vaan paikallisen toiminnan tarkastelussa korostuivat alueiden yhteisötoimijoiden yksilö- ja pari- haastattelut, joissa lähiöissä työskentelevät eri sektoreiden työntekijät ja vapaaehtoistoimijat kuvasivat lähiöiden yhteisöjä, niiden toimintaa ja toimintaan sisältyviä haasteita. Haastatteluissa korostui yhteisöllisten tilojen ja kokoontumispaikkojen merkitys (Ojalampi & Koskinen-Koi- visto 2022). Haastatteluista saatiin pohjatietoa hankkeen pääaineistoksi muodostuneeseen vapaa-ajan viettoa ja yhteisöllistä kulttuuritoimin- taa lähiöissä koskevaan kyselyyn, jonka kysymyksiä ja vastaajien taus- toja esittelemme tässä tekstissä. Kyselyä täydentääksemme järjestimme myös joitakin työpajoja lähiöiden sellaisille asukasryhmille, joita kysely ei saavuttaisi. Sivuumme tässä artikkelissa myös sitä, miten poikkeusajat mahdollisesti vaikuttavat esimerkiksi kyselyyn vastaavien näkemyksiin. Yritimme korostaa haastatteluissa ja kyselyssä, että toivoimme vastauksia koronaa edeltävästä ajasta, mutta olimme samalla kuitenkin tietoisia, että pandemia on voinut vaikuttaa informanttien vastauksiin.

Asiakirjojen sisältämä tieto

Kunnat ja kaupungit ovat suomalaisen taiteen ja kulttuurin kentän keskeisimpiä toimijoita. Aikaisemmissa tutkimuksissa on todettu, että Jyväskylässä on tunnistettu taiteen ja kulttuurin merkitys kaupungin

kehittämisessä (Ruokolainen et al. 2019). Yksi hankkeelle asetettuja tavoitteita oli selvittää, miten Jyväskylän kaupungin kulttuuripoliittiset toimenpiteet saavuttavat lähiöissä asuvat ihmiset. Tavoitteen saavuttamiseksi tutkimushankkeen alkuvaiheessa keväällä 2021 analysoitiin keskeiset kaupungin päätöksentekoa ohjaavat ja suuntavat strategiat ja ohjelma-asiakirjat käynnissä olleelta valtuustokaudelta 2017–2021. Näitä kirjallisia aineistoja olivat Jyväskylän kaupunkistrategia vuosille 2017–2021, hyvinvointisuunnitelma 2017–2020, Jyväskylän kaupungin yhdenvertaisuussuunnitelma 2017–2020, osallisuusohjelma, kulttuurisuunnitelma ja keskustavision. Aineisto oli julkisesti saatavilla olevaa sähköistä aineistoa ja tieto kerättiin Jyväskylän kaupungin kotisivuilta helmikuussa 2021.

Tutkimussuunnitelman mukaisesti kiinnostuksen kohteina olivat kaupungin tuottamat kulttuuripalvelut, kolmannen ja neljännen sektorin sekä asukkaiden omaehtoinen toiminta. Analyysia ohjasivat kysymykset siitä, miten kulttuurin roolia käsitellään kaupungin strategiateksteissä, mitä kulttuuripoliittisia toimenpiteitä suunnataan kaupungin eri alueille sekä miten asukkaiden omaehtoinen toiminta eri alueilla nähdään suhteessa kaupungin strategiaan tavoitteisiin ja kulttuuripoliittiseen. Laadullisen sisällön analyysin ensimmäisessä vaiheessa selvitettiin mitä asioita strategiateksteissä käsitellään asetettujen tutkimuskysymysten näkökulmista. Tarkoituksena oli muodostaa yleinen ymmärrys tutkimusaineistosta ja teemoittelun keinoin löytää missä yhteyksissä kulttuurista yleisesti ottaen puhutaan (Eskola & Suoranta 2008). Seuraavassa vaiheessa aineistosta identifioituja teema-alueita tarkasteltiin yksityiskohtaisemmin. Tulkitsemalla kulttuurin eri rooleja ja tehtäviä kaupungin strategiateksteissä (Silverman 2000) pystyttiin tekemään havaintoja kulttuuripoliittisista toimenpiteistä kaupungin eri alueilla ja yksilöimään erityisesti lähiöihin kohdistettuja kulttuuritoimintaan liittyviä toimenpiteitä.

Strategia-asiakirjat nostavat esiin kulttuuritoimintaan liittyvät monia-laiset näkökulmat kaupungin päätöksenteossa. Esimerkiksi osallistumisen mahdollisuudet ja saavutettavuus kuuluvat Jyväskylän kaupungin keskeisiin strategiaan tavoitteisiin. Strategisissa linjauksissa ja ohjelma-asiakirjoissa kulttuuri nähdään keinona saavuttaa näitä tavoitteita. Jyväskylän kaupungin strategiat ja ohjelma-asiakirjat eivät kuitenkaan asemoi

kulttuuria yksinomaan osallistumisen mahdollisuuksiin. Aiemman tutkimuksen tavoin myös tässä analyysissä tunnistettiin kolme strategista päälinjaa (ks. esim. Grodach & Loukaitou-Sideris 2007), joiden kautta kulttuuri esiintyy Jyväskylän strategioissa. Kulttuuri nähdään keinona edistää yhteisöllisyyttä ja hyvinvointia. Lisäksi kulttuuri kytketään talouteen ja yrittäjyyteen erityisesti keskustan elinvoimaa tukevana tekijänä. Kulttuuri nähdään myös keinona lisätä kaupungin houkuttelevuutta asuinpaikkana (ks. myös Luonila & Ruokolainen 2023).

Lähiöihin liittyvissä strategioissa linjauksissa korostuvat erityisesti sosiaalipoliittiset tavoitteet, kun taas keskusta-alueella kulttuuri asemoitui elinkeinopoliittikan keskusteluihin (ks. myös Skot-Hansen 2005). Huhtasuo ja Keltinmäki-Myllyjärvi esitetään strategioissa pilottialueina, joilla on kehitetty yhteisöllistä toimintaa. Myös alueilla sijaitsevat kylätoimistot nostetaan esille. Käytännön tasolla lähiöihin liittyvissä strategiatavoitteissa painottuvat yhteisöllisyys ja osallistuminen, kirjastopalvelujen saatavuus, nuorisotyön merkitys ja liikuntamahdollisuuksien tarjoaminen. Toimenpiteiden kohteena ovat erilaiset asukasryhmät: lapset, nuoret, vanhuksat ja yksinäiset. Kohderyhminä mainitaan lisäksi asukkaat, jotka osallistuvat usein kulttuuritoimintaan ja myös heidät, jotka eivät jostain syystä osallistu kulttuuritoimintaan lainkaan. Työikäisiä ei strategioissa nosteta esiin erityisenä kohderyhmänä.

Osana Jyväskylän kaupungin lähiöihin kohdistuvan kulttuuripoliittikan asiakirjoihin perustuvaa tarkastelua analysoimme julkisen kulttuurirahoituksen kohdistumista kohdelähiöihin ja muualle kaupunkiin. Suorana esikuvana tarkastelulle oli kymmenisen vuotta aikaisemmin Helsingissä toteutettu vastaava – joskin laajempi ja tarkempi – paikkatietoihin perustuva selvitys kulttuurirahoituksen maantieteellisestä jakautumisesta kaupungin sisällä (Räisänen 2014).

Kävimme läpi vuosien 2017–2020 kulttuuri- ja kansalaistoiminnan avustuksia, joita kaupungin kulttuuri- ja liikuntalautakunta oli jakanut (2,2 milj. € vuosina 2017–2020). Tarkoituksena oli muodostaa eräänlainen vastinpari strategioiden analyysille ja tarkastella, miten strategioissa esille nousevat asiat toteutuvat rahoituspäätöksissä. Rahoitustarkastelu ei kuitenkaan kattanut strategiakauden viimeistä vuotta, sillä halusimme jättää pois poikkeuksellisen pandemiavuoden mahdollisesti vääristävän vaikutuksen. Tarkastellut avustukset muodostivat vain pienen osan kau-

pungin koko kulttuurille kohdistuneesta rahoituksesta (123,3 milj. € vuosina 2017–2020). Keskittyminen lautakunnan avustuksiin oli silti perusteltua nimenomaan suhteutettuna tekemäämme strategioiden analyysiin: lautakunnan rahoitus on esimerkiksi taide- ja kulttuurilaitosten tukemiseen nähden suhteellisen ”ketterää” toimintaa, jossa kaupunki ei ole sidottu esimerkiksi kaupunkiin kohdistuvaan valtion myöntämään rahoitukseen. Kyseisessä rahoituksessa voisikin olettaa strategisten painopisteiden toteutuvan, jos ne ovat toteutuakseen.

Lautakunta tuki kulttuuritoimintaa toiminta- ja kohdeavustuksilla sekä erillisillä keskeisten kulttuuritoimijoiden kanssa sovituilla avustus-sopimuksilla. Kansalaistoiminnan toiminta- ja kohdeavustuksilla tuettiin asukastoimintaa, muuta kansalaistoimintaa ja monikulttuurista toimintaa. Lisäksi otimme mukaan tarkasteluun sivistyslautakunnan jakamat nuorisotoiminnan toiminta- ja kohdeavustukset, sillä niiden hakija- ja saajajoukko oli osittain yhtenevä kulttuuri- ja liikuntalautakunnan jakamien avustusten kanssa.

Tutkimuksemme kannalta rahoituspäätöksissä oli kiinnostavaa maantieteellinen ulottuvuus, ja niistä poimittiin karkea paikkatieto: mihin kaupunginosaan, tilastoalueeseen ja kaupungin suuralueeseen rahoituksen saanut toiminta suurella todennäköisyydellä pääosin sijoittuu? Lopulta päädyimme käyttämään analyysissämme ainoastaan suuralueiden tietoja. Tällainen karkea paikkatietojen selvittäminen on toki epätarkkaa, mutta pystyimme luomaan vähintäänkin yleiskuvan julkisen rahoituksen jakautumisesta kaupungin eri osiin ja tietysti myös kohdelähiöihimme. Kulttuuritoiminnan rahoitus kohdistuu pääosin kantakaupunkiin (14,5 € per asukas), Huhtasuon (0,05 € per asukas) ja Keltinmäki-Myllyjärven 0,15 € per asukas) tyytyessä vähempään. Eri kansalaistoiminnan muotojen rahoitus puolestaan jakautuu tasaisemmin koko kaupunkiin kaikille suuralueille (kantakaupungin 8,9 € per asukas verrattuna Huhtasuon 2,49 euroon ja Keltinmäki-Myllyjärven 2 euroon per asukas). Näin siis kantakaupungissa vakiintuneiden ja suurempien kulttuuriorganisaatioiden ja instituutioiden merkitys korostuu, mutta lähiöissä yhdistys- ja kansalaistoiminnan suhteellinen merkitys on suuri.

Etnografiset menetelmät; avainhenkilöhaastattelut ja havainnointi

Hankkeen etnografinen osuus käynnistyi keväällä 2021, jolloin hankkeeseen palkattu etnografi aloitti kartoittamaan alueella toimivia tahoja lähinnä median, erityisesti verkkosivujen avulla. Kun pandemiarajoitukset antoivat myöhemmin keväällä myöten ja henkilökohtaiset tapaamiset olivat mahdollisia, käynnistyivät avainhenkilöhaastattelut, jotka toteutettiin yksilöiden tai pienten ryhmien kanssa teemahaastatteluina. Avainhenkilöt olivat tutkittavilla alueilla toimivia ja/tai siellä asuvia yhteisöllistä kulttuuritoimintaa järjestävien toimijoiden edustajia. Osa heistä toimi palkattuna ja osa oli yhdistys- ja kulttuurikentällä toimivia vapaaehtoisia. Mukana oli Jyväskylän kaupungin eri alojen työntekijöitä (opettajia ja koulujen harrastusohjaajia, nuorisotyöntekijöitä ja projektityöntekijöitä), yhdistysten, erityisesti asukas yhdistysten työntekijöitä ja vapaaehtoisia aktiiveja, kansalaisopiston ja seurakuntien työntekijöitä ja muita kulttuuritoiminnan vapaaehtoisia toimijoita, kuten Jyväskylän kaupungin kouluttamia vapaaehtoisia kulttuuriluotseja. Vuoden 2021 aikana tehtiin yhteensä 14 haastattelua, joiden aikana kuultiin yhteensä 22 avainhenkilöä.

Haastattelussa avainhenkilöitä pyydettiin ensin kuvaamaan asuinalueita ja pohtimaan alueiden vahvuuksia ja kehittämistarpeita vapaasti. Sen jälkeen keskusteltiin alueella järjestettävästä toiminnasta ja yhteisöllisen toiminnan mahdollistavista paikoista, ja tiedusteltiin toimintaan osallistumisesta ja viestinnästä (millaisia viestintäkanavia käytetään). Avainhenkilöiden kanssa keskusteltiin myös kulttuuritoiminnan rahoituksesta ja toimintaedellytyksistä eli toiminnan rakenteista, tiloista ja osallistujien aktiivisuudesta. Moni haastateltava otti kantaa julkisen sektorin eli kaupungin rooliin kulttuuritoiminnan tukijana sekä siinä tapahtuneisiin muutoksiin ja toimintojen lakkautumiseen. Erityisesti Huhtasuolla oli tutkimuksen aikana ja haastatteluhetkellä meneillään monien tahojen kriittiseksi kokemia muutoksia esimerkiksi vanhusten päivätoiminnan järjestämisen suhteen ja neuvotteluja kolmannen sektorin toimijoiden tilatarpeista ja toimintaedellytyksistä. Haastateltavat puhuivat avoimesti yhteisöllisen (kulttuuri)toiminnan järjestämiseen sekä osallistumiseen liittyvistä haasteista ja esteistä (ks. Kumpulainen et al. artikkeli

tässä teoksessa) tuoden esiin alueiden kulttuurisia resursseja ja voimavaroja, alueiden historiaa ja paikallista identiteettiä. Haastatteluissa otettiin myös kantaa asuinalueiden imagoon ja mediakuvaan, joka koettiin poikkeuksetta varsin negatiiviseksi ja stigmatisoivaksi (ks. Ojalampi & Koskinen-Koivisto 2022).

Virallisten haastatteluiden lisäksi hankkeessa työskennelleet tutkijat kävivät useita keskusteluja erityisesti asukasyhdistysten toimijoiden kanssa. Vuorovaikutus oli vastavuoroista, ei pelkästään tutkijavetoista, esimerkiksi Huhtasuon asukasyhdistys kutsui hankkeen tutkijat vierailulle jo ennen hankkeen alkamista kuultuaan hankkeen saamasta rahoituksesta. Tutkimuskentän aktiivisuus ja myönteinen suhtautuminen tutkimukseen oli merkittävää kulttuurikartoituksen onnistumisen kannalta.

Avainhenkilöhaastatteluiden yhteydessä ja lisäksi hankkeen tutkijat tekivät havainnointia lähiöiden yhteisöllisissä tiloissa kuten asukasyhdistysten tiloissa (Huhtasuon asukasyhdistys ry ja Keltinmäen asukasyhdistys ry) ja muissa julkisissa tiloissa kuten ostoskeskuksilla, Huhtasuolla sijaitsevassa nuorisotalo Pertulassa ja paikallisissa kirjastoissa sekä puistoissa ja liikunta-alueilla. Osaan paikoista tutkijat hakeutuivat itse, mutta he hakeutuivat myös yhteisötoimijoiden vinkkaamiin paikkoihin, joita eivät välttämättä olisi löytäneet itsenäisesti, ja jotka olivat paikallisille asukkailla merkittäviä ylpeyden kohteita, kuten esimerkiksi Keltinmäessä sijaitseva alppiruusu-alue. Huhtasuon ostarilla sijaitsee monia julkisia ja yhteisöllisiä tiloja (mm. terveysasema, kirjasto, nuorisotila, asukasyhdistyksen ylläpitämä Kylätoimisto), mutta myös ulkotiloja, joissa asukkaat voivat kokoontua vapaasti. Tutkimuksessamme havaitsimme, että ulkotilojen rooli lähiöiden tilallisissa resursseissa on merkittävä. Jos olisimme kartoittaneet tiukasti ainoastaan kulttuuri- ja taidetoimintaan liittyviä tiloja ja paikkoja, olisivat omaehtoinen toiminta ja sen mahdollistamat paikat jääneet tunnistamatta (ks. Kumpulainen et al., 2022).

Hankkeen etnografi osallistui myös muutamiin paikallisiin yleisötaapahtumiin kuten Huhtasuolla järjestettävään Eloilot-tapahtumaan, joka on useiden toimijoiden yhteinen kesänpäätöstapahtuma, joka järjestetään koulujen alkamisen aikaan. Havainnoinnista tehtiin muistiinpanoja ja kirjoitettiin kenttäpäiväkirjaa (6 kertaa) ja valokuvattiin lähiöiden keskeisiä julkisia paikkoja ja tiloja. Suurin osa havainnoinnista ei ollut osallistuvaa havainnointia, vaan ennemminkin tutustumiskävelyjä

asuinalueiden keskeisiin yhteisöllistä toimintaa tukeviin paikkoihin sekä ulko- ja luontokohteisiin ja virkistysalueille, joiden merkitys alueen asukkaille tuli esiin toistuvasti haastatteluissa sekä myöhemmin myös kyselyaineistossa. Havainnointi auttoi hahmottamaan näiden paikkojen sijaintia (klassinen paikkatieto), mutta myös ymmärtämään kokemuksellista ja affektiivista paikkatietoa lähiluonnosta (ks. myös Häyrynen ja Honkonen sekä Seesmeri ja Virtanen tässä teoksessa), jotka korostuivat sekä monissa haastatteluissa että kyselyvastauksissa.

Osallistuvaa havainnointia päästiin harjoittamaan silloin, kun yhteisölliset tilat kuten kylätoimistot olivat auki ja kun matkassa oli kaksi tutkijaa. Nämä harvat kerrat tuottivat kuitenkin tärkeää tietoa etenkin asukkaiden ideoimasta omaehtoisesta toiminnasta ja keskinäisestä yhteydenpidosta, kuten esimerkiksi Huhtasuon kylätoimistolla järjestettävästä vapaamuotoisesta naisten hyvinvointikerhon toiminnasta. Ryhmä kokoontui vaihtamaan kuulumisia, tekemään ja keskustelemaan käsityistä ja nauttimaan erilaisista luonnonlääkintään liittyvistä hoidoista, joita joku ryhmäläisistä tai mukaan kutsutuista osajista harjoitti. Ryhmän voimahahmo toivotti hankkeen tutkijan tervetulleeksi osallistumaan ryhmään, esitteli sen toimintaa yhdessä osallistujien kanssa ja kertoi, että kyse on kaikille alueen naisille avoimesta matalankynnyksen toiminnasta, josta ei tarvitse maksaa ja jonne ei toivota kaupallisia toimijoita. Osallistuvalla tutkijalla kerrottiin, että pandemia-aikana ryhmäläiset pitivät yhteyttä viestitellen toisilleen Whatsup-ryhmässä ja jakaen kuvia ja videoita omista lemmikeistä ja valmistamistaan käsityistä. Lisäksi monet osallistujat jakoivat toisilleen vinkkejä ja linkkejä käsityöhön liittyen esim. Pinterest-sovelluksen kautta. Erityisesti osallistuva havainnointi tuotti siis jonkin verran tietoa asukkaiden omaehtoisesta toiminnasta ja tässä merkittävää oli päästä seuraamaan osallistujien keskinäistä vuorovaikutusta.

Parjatut kyselyt ja niiden tulkinta osana monimenetelmäisesti kerättyä aineistoa

Toteutimme syksyn 2021 aikana kyselyn, jolla pyrimme selvittämään Huhtasuon ja Keltinmäen lähiöissä tapahtuvaa kulttuuriosallistumista

sekä lähiöiden asukkaiden kulttuuriosallistumista ylipäänsä. Kyselyä suunniteltaessa hahmotettiin kaksi pääasiallista kyselystrategiaa tai lähtökohtaa, suppeaan ja laajaan tiedonkeruuhun tähtäävää. Molemmilla strategioilla tai lähtökohdilla oli ja on hyvät ja huonot puolensa, joista kyselyä suunniteltaessa tulee olla tietoinen. Ensinnäkin olisimme voineet pitää kyselymme perusjoukkona kohdelähiöiden asukkaita, tai esimerkiksi kaikkia tietyn iän ylittäneitä henkilöitä, jotka asuivat kohdelähiöissä kyselyn toteuttamisajankohtana. Tällöin olisi kannattanut pyrkiä edustavaan otokseen lähiöiden asukkaista, jolloin olisimme voineet tehdä tarkkoja vertailuja esimerkiksi kansallisen vapaa-aikatutkimuksen aineistoihin. Tämän strategian mukaisesti olisimme keskittyneet korostuneesti kuvailemaan sitä, mitä lähiöiden *asukkaat* tekevät ja millaista on lähiöiden *asukkaiden kulttuuriosallistuminen*. Tässä lähestymistavassa olisi kuitenkin ollut rajoituksia.

Toinen, lopulta valitsemamme strategia oli laajempi. Potentiaaliseksi vastaajajoukoksi määrittelimme paitsi kohdelähiöiden asukkaat myös kaikki, jotka viettävät vapaa-aikaansa niiden alueella. Tällaisten vastaajien kokemuksia kartoittamalla saimme mahdollisimman laajasti kerättyä tietoa siitä, *millainen lähiö on siellä aikaansa viettävien kokemusten perusteella kulttuuritoiminnan paikkana*. Säilytimme siis keskeisellä sijalla ihmisten henkilökohtaiset ja arkipäiväiset kokemukset, mutta tarkastelimme niiden kautta paikan ominaisuuksia. Painotimme kyselyssä myös laadullisen aineiston keräämistä avoimilla kysymyksillä (ks. Braun et al. 2021). Tällöin ei ollut enää olennaista tavoittaa edustavaa otosta lähiön asukkaista, vaan mahdollisimman laaja vastaajajoukko kaikista niistä ihmisistä, jotka kokivat, että heillä on kohdelähiöistä jotain sanottavaa. Tällöin saimme kerättyä myös mahdollisimman laajasti tietoa kohdelähiöiden ilmiöistä ja ominaisuuksista. Samalla tämä valinta tarkoitti kuitenkin, että emme voi tilastollisella varmuudella päätellä, kuinka merkityksellisiä löydetty ilmiöt ja ominaisuudet ovat kohdelähiöiden asukkaiden koko joukon kannalta.

Oma ongelmansa vastaajajoukon tai perusjoukon määrittämisen lisäksi oli myös kohdealueiden määrittäminen. Vastaajajoukko valikoitui varsin vapaasti niistä henkilöistä, jotka kokivat, että heillä on kohdelähiöistä sanottavaa, mutta oli vaikea määrittää, mistä alueista tarkemmin ottaen puhumme kyselyä levittäessä ja vastaajia ohjeistaessa.

Käyttäisimmekö kyselystä viestiessämme yleisesti Keltinmäen ja Huhtasuon nimiä, vai määrittelisimmekö kohteena olevat alueet tilastoalueittain, kaupunginosittain tai suuralueittain? Henkilökohtainen kokemus jonkin alueen tai kaupunginosan määrittymisestä ei välttämättä vastaa karttoihin merkittyjä kaupunginosien tai suuralueidenkaan rajoja (ks. esim. Trentelman 2009).

Lopulta ratkaisuumme vaikutti nimenomaan monimenetelmäisyys: yhtäältä määrittelimme kohdealueet kaupungin suuralueiden mukaisesti, jotta pystyimme tarkastelemaan esimerkiksi julkisen kulttuuri- ja kansalaistoiminnan rahoituksen kohdistumista lähiöihin, ja toisaalta kyselyn johdannossa selostimme vastaajalle mitä suuralueita ja niiden sisältämiä kaupunginosia kysely koski. Monimenetelmäisyys tuli esille myös siinä, miten etnografisin menetelmin ennen kyselyn suunnittelua kerätty tieto muodosti ymmärrystä kohdelähiöiden ominaisuuksista, koetusta maantieteellisestä rajautumisesta sekä ihmisille merkityksellisistä paikoista, jotka saattoivat olla yllättävänkin kaukana kohdelähiöiden ydinalueista. Huhtasuon osalta esimerkiksi viereinen Seppälän kauppakeskuksen alue on osa asukkaiden arkea ja vapaa-aikaa.

Kyselyn jakelukanavat vaikuttavat vastaajajoukon muodostumiseen (esim. Till & Matei 2016). Suurin osa vastauksista saatiin kerättyä molempia kohdelähiöitä koskien vapaasti jaettavissa ja vastattavissa olleen verkkokyselyn kautta. Kysely oli sähköisesti tarjolla sekä suomeksi että englanniksi. Lisäksi kyselyyn pystyi vastaamaan paperimuodossa tietyissä kulttuuritoiminnan tiloissa kohdelähiöissä. Aineistomme muodostui siis niin sanotusti itse valikoituneeksi näytteeksi edustavan otoksen sijasta, mikä on tunnusomaista verkkokyselyille, ellei niihin sovelleta erityisiä korjaavia menetelmiä (Behlehem 2010). Kyselystä tiedotettiin paikallisten yhdistysten ja kaupungin tiedotuskanavien kautta sosiaalisessa mediassa. Paperilomakkeita oli myös tarjolla asukasyhdistysten tiloissa, kirjastoissa ja kirkon tiloissa. Vaikuttaisi siltä, että kulttuuri- ja kansalaistoiminnan aktiiviharrastajien joukko on näytteessämme todennäköisesti suurempi kuin muutoin lähiöasukkaiden perusjoukossa olisi. Samalla on todettava, että myös ”passiivisten” joukko oli vastausten perusteella edustettuna. Aktiivien yliedustuksesta kertovat kuitenkin esimerkiksi se, että kohdelähiöissä vähintäänkin varsin onnelliseksi itsensä kokevien osuus (65 %) oli suurehko, ja erityisesti vapaa-ajan tilaisuuksia ja harrastuksia kertoi järjestävänsä suuri osuus (13 %) vastaajista.

Kysymyslomakkeen laatimisessa oli taas valittavissa suppea ja laaja lähestymistapa. Suppeampi lähestymistapa olisi tarkoittanut, että olisimme laatineet kysymyksiä, joiden avulla olisi saatu tietoa lähiön asukkaiden ja siellä aikaansa viettävien kulttuuriharrastuksista taide- ja kulttuuri-instituutioihin kiinnittyvään kulttuurin määritelmään rajautuen (esim. Heikkilä & Lindblom 2022). Olisimme siis saaneet tietoa esimerkiksi siitä, kuinka usein lähiön asukas käy teatterissa tai klassisen musiikin konsertissa. Suppeampi lähestyminen olisi tarkoittanut myös, että olisimme laatineet pääosin vain valmiita listoja kulttuurikohteista ja -harrastuksista ja selvittäneet esimerkiksi vastaajien näissä ennalta määritetyissä kohteissa käyntien ja harrastuksien tiheyksiä.

Laaja lähestymistapa kysymyslomakkeen laatimiseen tarkoitti ensinnäkin, että muotoilimme kyselylomakkeeseen mahdollisimman paljon avoimia kysymyksiä. Toiseksi kysyimme ensin varsin laajasti vastaajille merkityksellisistä vapaa-ajan toiminnoista, ja vasta tämän jälkeen tarkensimme kysymysmuotoiluja koskemaan nimenomaan ja julkilausutusti kulttuuriolosuhteita. Tähän lähestymistapaan vaikutti taas osaltaan monimenetelmällisyys. Muotoilimme kyselylomakkeen osana tutkimushankettamme, jossa oli jo kerätty etnografisin menetelmin ymmärrystä lähiöissä tapahtuvista merkityksellisistä toiminnoista ja toiminnan tiloista ja paikoista. Tämä muu ymmärrys selvensi sitä, että lähiöiden kulttuuritoiminnan ja -tilojen tarkastelu on syytä tehdä mahdollisimman avoimista lähtökohdista, jotta ihmisille merkitykselliset kulttuuritoiminnot ja niiden tilat ja paikat saadaan esille kyselymenetelmällä.

Yksi laadullisen aineiston kyselylomakkeella keräämisen haasteita on vastaajan mahdollisesti kokema kognitiivinen kuormitus, joka avoimiin kysymyksiin liittyy (Ben-Nun 2011). Tällöin vastaajan motivaatio vaikuttaa suuresti kertyvän aineiston määrään ja laatuun. Vastaajan motivaatioon voivat vaikuttaa monenlaiset eri tekijät, kuten esimerkiksi halu avustaa kyselyn tilaajaa, toive vaikuttaa hallinnon päätöksiin ja tukea tietopohjaista päätöksentekoa, ja uskomus siitä, että kyselyllä on myönteisiä vaikutuksia (Krosnick & Presser 2010). Jälkimmäisin syy näyttää vaikuttaneen halukkuuteen vastata kyselylomakkeeseen, sillä kyselyn viimeiseen kysymykseen, jossa oli mahdollista jättää kommentteja hankkeen tutkijoille, kertyi huomattava määrä alueiden kehittämiseen liittyviä toiveita. Halu vaikuttaa vastaajan tärkeäksi kokemiin asioihin

on näin ollen hyvä tiedostaa myös kulttuurikartoituksessa kyselyihin vastaamiseen vaikuttavana motivaatiotekijänä. Suuri osa muihin avoimiin kysymyksiin kertyneistä vastauksista oli kuitenkin varsin suppeita, mikä rajoitti aineiston analyysin mahdollisuuksia. Tästä syystä laadullisen aineiston täydentyminen useammasta eri tietolähteestä oli analyysin kannalta oleellista.

Analyysissämme monimenetelmäisyys auttoi ainakin jossain määrin havaitsemaan aineiston vinoumia ja puutteita. Pystyimme esimerkiksi vertaamaan etnografista aineistoa ja kyselyaineistoa siltä osin, kuinka niissä tuotiin esille merkityksellisiä kulttuuriosallistumisen tapoja ja harrastamisen paikkoja kohdelähiöissä. Eri vähemmistöjen kokemuksia emme kyselyaineiston perusteella saaneet erityisen hyvin selville, mutta etnografinen aineisto käsitti vähemmistöjä edustavien informanttien kokemuksia. Etnografinen aineisto toi myös esille seurakunnan tilojen merkityksen vapaa-ajanviettopaikkoina, mikä olisi kyselyaineistossa jäänyt pimentoon. Vastavuoroisesti esimerkiksi erilaisten liikunta- ja ulkoilupaikkojen keskeinen merkitys lähiöissä aikaansa viettävien arkisissa kokemuksissa tuli monin tavoin esiin kyselyaineistossa.

Tutkimuksessamme kyselyn laatimisessa painottui lopulta laadullisen aineiston keruu, jonka avulla kertynyttä aineistoa kuitenkin kvantifioitiin erilaisten aineistosta nousseiden sekä aiemmissa tutkimuksissa havaittujen kategorioiden avulla. Tutkimuksestamme kertyneiden kokemusten perusteella kyselyä voidaan käyttää eksaktin edustavan otoksen muodostamisen lisäksi tai sijasta myös ymmärrystä lisäävänä eksploraatiivisena metodina. Tämänkaltainen lähestymistapa onkin tärkeää, sillä valmiisiin kategorioihin pohjautuvat suljetut kysymykset tuottavat luotettavaa tietoa vain, jos määritellyt kategoriat ovat perustellut ja kattavat. Mikäli riittävästi määritellyt kategorioita ei ole tiedossa, on avoimien kysymysten käyttäminen suotavaa joko kyselyn testausvaiheessa tai valmiissa kyselyssä. (Krosnick & Presser 2010.) Tästä syystä esimerkiksi kysymyksessä, jossa pyydettiin kertomaan mahdollisista kulttuuritoimintaan, -tilaisuuksiin tai -harrastuksiin osallistumisen esteistä oli tärkeää tarjota mahdollisuus määritellä vastaajan kokemia esteitä itse, jotta erilaisten vastaajien kokemat, toisistaan mahdollisesti poikkeavat esteet olisivat havaittavissa. Avoimet kysymysmuotoilut mahdollistivat myös lähiluonnon ja liikuntamahdollisuuksien suuren merkityksen

havaitsemisen kyselyn vastausaineistossa, mitä ei varsinaisesti kyselyllä tavoiteltu eikä luonnon ja liikunnan suurta merkitystä ennakoitu kyselyä laadittaessa. On toki huomioitava, että toimittaessa valitsemallamme tavalla, kyselyn avulla kerätään vain niin sanotusti itse valikoituvaa näyte tai itsevalikoitunut aineisto (esim. Till & Matei 2016; Behtlehem 2010) edustavan ja vertailukelpoisen otoksen sijaan.

Laajalla laadulliseen analyysiin painottuvalla lähestymistavalla saimme esille, että kulttuuritoiminnan ja muun vapaa-ajan raja on lähiöissä tai lähiöistä tapahtuvassa kulttuuriosallistumisesta häilyvää. Monet merkitykselliset vapaa-ajan toiminnot ikään kuin kilpailevat kulttuuriharrastusten kanssa ihmisten arkipäiväisissä kokemuksissa (vrt. Gemar 2020). Samalla saimme selville kulttuuriosallistumisen monia ja monipuolisia muotoja, jotka ovat usein kaukana julkisen kulttuuripolitiikan tavoitekuviosta ja kulttuuri-instituutioiden piiristä.

Toiminnalliset työpajat erityisryhmiä aktivoimassa ja kyselyä täydentämässä

Toiminnalliset työpajat toteutettiin Jyväskylän yliopiston yhteisöt ja kulttuurit muuttuvassa maailmassa -tutkinto-ohjelman (KUMU) soveltavan kulttuurien tutkimuksen kursseilla, ja kurssin opiskelijoiden tehtävänä oli suunnitella ja toteuttaa erityisryhmille suunnattuja työpajoja, joissa osallistujat pääsisivät kertomaan ajatuksiaan ja ideoitaan lähiöissä järjestettävästä kulttuuritoiminnasta. Työpajoissa tuotettu aineisto ja niiden kautta saatu tieto oli kokemustietoa asukkaiden arjesta ja toiveista. Työpajojen oli tarkoitus aktivoita paikan päällä sellaisia väestöryhmiä, jotka eivät voisi itsenäisesti osallistua esimerkiksi verkkopohjaiseen kyselyyn kuten lapset ja nuoret tai vanhukset, jotka eivät käytä digitaalisia välineitä, tai joiden kielelliset taidot eivät ole riittävät kyselyyn vastaamiseen kuten joillakin maahanmuuttajaryhmillä. Tällaisten ryhmien kohdalla voidaan puhua erityisyyden lisäksi myös haavoittuvuudesta. Haavoittuvien osallistujien tavoittaminen ja heidän äänensä esiin saaminen edellyttää usein monimenetelmäisyyttä (ks. Gómez 2014; Seppänen-Järvelä et al. 2019) tai jopa kokeellisten menetelmien käyttöä (ks. Mäenpää et al. tässä teoksessa).

Työpajat toteutettiin yhteistyössä alueen eri toimijoiden kuten koulujen, seurakuntien ja asukas yhdistysten kanssa. Aiemman kulttuurisuun-

nitteluhankkeen pohjalta tiesimme, että työpajojen onnistuminen edellyttää niiden järjestämistä säännöllisesti kokoontuvan ryhmätoiminnan osana (ks. Koskinen–Koivisto, Kumpulainen ja Husu 2023). Työpajoja järjestettiin yhteensä kuusi: kolme Huhtasuolla ja kolme Keltinmäessä. Työpajat oli suunnattu 3-luokkalaisille ja 5-luokkalaisille koululaisille, nuorisotalon kävijöille, venäjänkielisille maahanmuuttajille, romaneille sekä ikäihmisille. Osa työpajoista oli ohjattuja toiminnallisia työpajoja (esim. lapsille ja nuorille suunnatut työpajat), joissa keskeistä oli yhteinen tekeminen, ja osa toteutui vapaamuotoisina ryhmäkeskusteluina, joiden aikana opiskelijat jututtivat asukkaita heidän näkemyksistään liittyen lähiöiden viihtyvyyteen ja toiveisiin. Työpajat tuottivat muuta aineistoa täydentävää tietoa muun muassa erityisryhmien toiveista liittyen asuinalueilla järjestettävään yhteisölliseen toimintaan sekä osallistumisen esteistä (ks. Kumpulainen et al. tässä teoksessa).

Monimenetelmäisyys ja sen tuottama tieto

Monimenetelmäisyys on tutkimusasetelma, joka läpäisi kulttuurisuunnitteluhankkeemme kaikki vaiheet. Se konkretisoitui jo kartoituksen ja hankkeen suunnitteluprosessissa, kartoituksen vaiheiden ja aikataulujen hahmottamisessa. Aineiston keruussa tavoitteena oli huomioida molemmat näkökulmat: kulttuuria kuluttavien ja kokevien näkökulma (asukkaat) ja toimintaa tuottavien näkökulmat (avainhenkilöhaastattelut). Siinä missä kyselyllä pyrittiin samaan yleiskuva vapaa-ajan vietosta alueilla, oli työpajojen ja avainhenkilöhaastattelujen ja etnografisen havainnoinnin tarkoitus tuottaa taustatietoa asuinalueen yhteisötoimijoista ja arjesta sekä syventää määrällisin menetelmin kerättyä tietoa.

Mitä useammasta näkökulmasta eri alueiden yhteisöllistä kulttuuri-toimintaa katsotaan, sitä luotettavampaa ja kattavampaa tuotettu tieto on myös kulttuurisuunnittelun näkökulmasta. Esimerkiksi politiikkadokumentteja on tärkeää tutkia, vaikka ollaan kiinnostuneita erityisesti ihmisten toiminnasta, sillä kaupungin strategiat (osallisuus- kulttuuri- ja hyvinvointistrategiat) luovat yhdessä raamit ja tavoiteasettelut sille, millaista julkisen sektorin ja muiden sektorien järjestämää toimintaa tuetaan. Kestävän kulttuurisuunnittelun näkökulmasta merkittä-

vää on myös saada tietoa paikallisten asukkaiden kokemuksista ja tarpeista, joiden käytännön järjestäminen ulottuu monille eri kunnallisen ja alueellisen toiminnan sektoreille. Pandemiatilanteesta johtuen etnografisessa aineistonkeruussamme painottuivat avainhenkilöhaastattelut, joiden kautta saimme selkeän kuvan alueen toimijoista, aktiviteeteista ja muista kulttuurisista resursseista. Kyselyn avulla puolestaan tavoitimme ennen kaikkea työikäisten asukkaiden näkökulman ja saimme tietoa siitä, miten ja missä he viettävät vapaa-aikaansa. Saadaksemme monipuolisemman kuvan alueiden asukkaiden tarpeista ja toiveista, järjestimme lapsille, nuorille ja vanhuksille suunnattuja toiminnallisia työpajoja.

Monimenetelmäisyyteen pohjaava laaja kartoittaminen tuottaa parhaimmillaan moniäänistä ja -ulotteista tietoa. Eri väestöryhmien tarpeiden ja useiden näkökulmien huomioiminen luo edellytyksiä kestäväälle yhteistoiminnalle, ja on sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävä kaupunkikehityksen edellytys. Kokemuksemme mukaan monimenetelmäisen kartoituksen toteuttaminen vaatii kuitenkin paljon resursseja ja tutkijaryhmän, joka koostuu erilaisten tutkimusmenetelmien osaajista. Yhteistyö ja kartoittamisen toteutuksen suunnittelu edellyttävät riittävästi aikaa ja säännöllistä dialogia tutkijaryhmän jäsenten kesken. Myös eri menetelmien ja aineistojen analyysi ja tulkinta tapahtuu tutkijoiden välisessä monitieteisessä vuoropuhelussa. Parhaimmillaan tämä toteutuu eräänlaisena tutkijatriangulaationa, jossa eri tulokulmat tutkittavaan kontekstiin tuottavat toisiaan täydentävää tietoa (ks. myös Seppälä-Järvelä et al. 2019).

Kirjallisuus

- Ben-Nun, Pazit (2008). Respondent Fatigue. Teoksessa Paul J. Lavrakas (toim.), *Encyclopedia of Survey Research Methods*. Sage Publications. London, 742–743.
- Betlehem, Jelke (2010). Selection Bias in Web Surveys. *International Statistical Review* 78 (2), 161–188 doi:10.1111/j.1751-5823.2010.00112.x
- Braun, Virginia, Clarke, Victoria, Boulton, Elicia, Davey, Louise & McEvoy, Charlotte (2021). The online survey as a qualitative research tool. *Interna-*

- tional Journal of Social Research Methodology* 24(6), 641–654. <http://10.1080/13645579.2020.1805550>
- Duxbury, Nancy, Garrett-Petts, W. F. & MacLennan, David (2015) Cultural Mapping as Cultural Inquiry. Introduction to an Emerging Field of Practice. Teoksessa Nancy Duxbury, W. F. Garret-Petts & David MacLennan (toim.), *Cultural Mapping as Cultural Inquiry*. Routledge, London, 1–44.
- Eskola, Jari & Suoranta, Juha (2008). *Johdatus laadulliseen tutkimukseen*. (8. painos.) Vastapaino, Jyväskylä.
- Gemar, Adam (2020) Sport as culture: Social class, styles of cultural consumption and sports participation in Canada. *International Review for the Sociology of Sport*, 55(2), 186–208.
- Gómez, Aitor (2014) New Developments in Mixed Methods with Vulnerable Groups. *Journal of Mixed Methods Research* 8(3), 317–320.
- Grodach, Carl, & Loukaitou-Sideris, Anastasia (2007) Cultural development strategies and urban revitalization: A survey of U.S. cities. *International Journal of Cultural Policy* 13 (4), 349–370.
- Hovi, Pia (2021) *Kyl maar tääl kaikenlaista kulttuuria on! Kulttuurisuunnittelu kokonaisvaltaisena kulttuuri- ja taidelähtöisenä yhteiskehittämisen menetelmänä*. Turun yliopiston julkaisuja 554. Humaniora. Turku: Turun yliopisto.
- Heikkilä, Riie & Lindblom, Taru (2022). Overlaps and accumulations: The anatomy of cultural non-participation in Finland, 2007 to 2018. *Journal of Consumer Culture* 23(1), 1–24.
- Hänninen, Riitta & Turtiainen, Riikka (2022) Digitaalinen etnografia kulttuurien tutkimuksessa. Teoksessa Outi Fingerroos, Konsta Kajander & Tiia-Riitta Lappi (toim). *Kulttuurientutkimuksen menetelmät*. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura. Helsinki, 159–176.
- Häyrynen, Maunu (2017) Kulttuurisuunnittelu, kulttuurikartoitus ja suomalainen kaupunkikehittäminen. Teoksessa Maunu Häyrynen & Antti Wallin (toim.) *Kulttuurisuunnittelu. Kaupunkikehittämisen uusi näkökulma*. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura. Helsinki, 7–28.
- Kalliomäki, Heli, Ahokas, Ira & Vahlo, Jukka (2017) Kansainvälisiä ja kotimaisia kokemuksia cultural planning-menetelmästä: Kulttuurilähtöisen kaupunkikehittämisen mahdollisuudet suomalaisilla kaupunkiseuduilla. Loppuraportti 1/2017. Turun Kauppakorkeakoulu. Turku.
- Koskinen-Koivisto, Eerika, Kumpulainen, Kaisu & Husu, Hanna-Mari (2023) Asukasosallisuuden edistäminen kulttuurisuunnitteluhankkeessa: tavoitteena vuorovaikutuksen vahvistaminen ja yhteiskehittäminen. *Yhdyskuntasuunnittelu* 61 (1), 49–72.
- Krosnick, Jon. A. & Presser, Stanley (2010) Question and Questionnaire Design. Teoksessa Peter V. Marsden & James D. Wright (toim.), *Handbook of Survey*

- Research*. (2. painos.) Emerald Group. Bingley, 263–314.
- Luonila, Mervi & Ruokolainen, Olli (2023) “Happy, healthy and participatory citizens”: suburban cultural policy in the Finnish city of Jyväskylä. *International Journal of Cultural Policy*. Preprint. <https://doi.org/10.1080/10286632.2022.2160714>
- Ojalampi, Sanna & Koskinen-Koivisto, Eerika (2022) Attachment to Place and Community Ties in Two Suburbs of Jyväskylä, Central Finland. *Geographical Review*. Preprint. <https://doi.org/10.1080/00167428.2022.2161383>
- Ruokolainen, Olli, Sokka, Sakarias, Kurlin, Ari & Tohmo, Timo (2019) *Taide- ja kulttuurilaitokset osana Jyväskylän kehitystä ja hyvinvointia*. Kulttuuripoliittisen tutkimuksen edistämissäätiö – Cupore. Helsinki.
- Räsänen, Petri. (2014) *Taide keskittyy keskustaan. Helsingin kulttuuri- ja kirjastolautakunnan avustusten alueellinen jakautuminen vuonna 2013*. Helsingin kulttuurikeskus. URL: http://www.hel.fi/static/kulke/Taide_kestittyy_kestustaan.pdf
- Seppänen-Järvelä, Riitta, Åkerblad, Leena, & Haapakoski, Kaisa (2019) Monimenetelmällisen tutkimuksen integroivat strategiat. *Yhteiskuntapolitiikka*, 84(3), 332–339. <http://urn.fi/URN:NBN:fife2019061220179>
- Silverman, David (2000) *Doing Qualitative Research*. SAGE. Thousand Oaks.
- Skot-Hansen, Dorte (2005) Why Urban Cultural Policies? Teoksessa J. Robinson *Eurocult 21*. Integrated report. Eurocult. Helsinki, 31–40.
- Seesmeri, Laura (2022) ”Kalevala meidän kaduilla”: Menetelmiä aineettoman ja affektiivisen kartoittamiseen. *Yhdyskuntasuunnittelu*, 60(1), 106–124. <https://doi.org/10.33357/ys.119921>
- Terry, Gareth & Braun, Virginia (2017) Short but often sweet: The surprising potential of qualitative survey methods. Teoksessa V. Braun & V. Clarke, & D. Gray (toim.). *Collecting qualitative data: A practical guide to textual, media and virtual techniques*. Cambridge University Press. Cambridge, 15–44.
- Trentelman, Carla Koons (2009) Place Attachment and Community Attachment: A Primer Grounded in the Lived Experience of a Community Sociologist, *Society and Natural Resources*, 22:3, 191–210, DOI: 10.1080/08941920802191712
- Till, Yves & Matei, Alina (2016) Basics of Sampling for Survey Research. Teoksessa Christof Wolf, Dominique Joye, Tom W. Smith & Yang-Chih Fu. (toim.). *The SAGE Handbook of Survey Methodology*. Sage Publications. London, 311–328. <https://dx.doi.org/10.4135/9781473957893>